

Oponentský posudek bakalářské práce

Anna Všetečková: *Ruina jako estetický objekt*

Hlavní deklarovanou ambicí bakalářské práce Anny Všetečkové *Ruina jako estetický objekt* je prozkoumat specifickou povahu estetické zkušenosti, kterou ruiny, tento tradiční fenomén mimouměleckého estetična, nabízejí. Nicméně, práce se věnuje i otázce samotné definice ruin a hlavní část úvahy je doplněna kapitolou věnovanou novým ruinám a fenoménu *urban exploration*.

Práce je rozčleněna do čtyř kapitol doplněných o úvod a závěr. V první části práce autorka představuje počátek zájmu o ruiny v osmnáctém století a seznamuje čtenáře se základními myšlenkovými kontexty, v nichž byly ruiny coby objekty estetického zájmu tematizovány. Druhá kapitola je pak věnována problému samotného vymezení pojmu ruiny, kdy autorka poskytuje přehled definic ze slovníků, encyklopedií a estetických pojednání a nabízí vlastní syntézu definic ze všech těchto zdrojů. Třetí část pak přináší debatu o ústředním tématu celé práce, totiž o ruinách coby objektu estetického oceňování, tj. o zvláštní povaze estetické zkušenosti, k níž ruiny vyzývají. A čtvrtá, poslední část zkoumá fenomén nových (či možná spíše mladých) ruin a na základě poznatků nashromážděných v předešlých kapitolách nastoluje otázku, zda tyto nedávno opuštěné objekty spadají do téže kategorie jako ruiny tradiční (zchátralé historické stavby), tj. zda lze v obou případech vysledovat shodné rysy estetické zkušenosti, k níž své návštěvníky vyzývají.

Za jednoznačný klad práce považuji zejména výběr literatury, o níž se práce opírá. Autorka pracuje s celkem rozsáhlým rejstříkem titulů, z nichž převážná většina je cizojazyčných. Nejenže se jedná o zásadní texty pro danou problematiku, ale lze mezi nimi najít i zcela recentní publikace (např. poslední monografii Carolyn Korsmeyerové z roku 2019). Dalším kladem práce bezpochyby je zřejmý autentický zájem o zpracovávanou problematiku, zejména o fenomén nových či mladých ruin a *urban exploration*. Toto konstatování se pochopitelně zakládá především na hodnocení poslední kapitoly práce, která je věnována tomuto tématu. Tuto část považuji za nejzdařilejší z celého textu; výklad zde postupuje nejplynuleji, kapitola je napsána srozumitelným stylem, výklad je dostatečně přehledný a jednotlivé argumenty lze dobře sledovat. Autorka zde nastoluje relevantní otázky, z nichž nejzávažnější je téma, zda se náš přístup k ruinám historickým shoduje s přístupem k objektům, které byly opuštěny teprve nedávno, spolu s problematikou tzv. „ruin porn“, tedy otázkou fetišizace ruin a etické dimenze zájmu o upadající stavby.

Na druhou stranu, předložená práce bohužel vykazuje několik zásadních nedostatků. Za hlavní z nich považuji absenci jednotícího tématu, které by jednotlivé části textu spojovalo ve vnitřně provázaný celek. V současné podobě nejsou jednotlivé kroky výkladu dostatečně motivovány a čtenář či čtenářka se u nich mohou oprávněně ptát, zda bylo nutné je do textu zařadit (např. byl úvodní historický exkurs nezbytný? byla část věnovaná novým ruinám nezbytná?). Chybí-li základní otázka, na kterou by měl text hledat odpověď, pak není nezbytnost dílčích témat čím poměřovat a není tudíž ani jak je ospravedlnit. Přitom poslední kapitola práce takové vhodné téma, zdá se mi, nabízí: otázku vztahu mezi ruinami historickými (těmi řekněme tradičními) a ruinami novými. Mohli bychom se ptát, zda se fenomén *urban exploration* opírá o stejný estetický přístup k chátrajícím objektům, s jakým se setkáváme ve vztahu k ruinám historickým. Pro uspokojivé zodpovězení této otázky by bylo zapotřebí jak vyjasnit si definici ruiny, tak se věnovat povaze estetické zkušenosti s

chátrajícími stavbami, tak představit fenomén nových ruin. V současné podobě je ale za hlavní téma práce stanovena povaha estetické zkušenosti s ruinami, aniž by však bylo jasně řečeno, proč právě v případě ruin si tato problematika zaslouhuje zvláštní pozornost, co je na ní kontroverzního.

Za nejproblematictější úsek celé práce pak považuji prezentaci názorů Roberta Ginsberga, která tvoří značnou část třetí kapitoly práce. Výklad je zde velmi nepřehledný, místy až nesrozumitelný a působí spíše jako skrumáž špatně přeložených tezí ze zdrojového textu, které nejsou autorkou dostatečně vyloženy, nikoli jako rozprava, na níž by mohla čtenářka či čtenář participovat. Věty, které nacházíme zejména na stranách 25 a 26 (jako na příklad „V takovém případě byla forma spíše elementem nežli formou.“, „Osvobozena od všeho architektonického je forma čistě formální existencí.“, „Ruina je transformativní, nikoli kumulativní zkušeností.“ či „Funkční struktury jsou sice stále v ruině přítomny a fungující, jejich zamýšlený účel je však u konce.“) nelze v textu ponechat bez jasnější interpretace; v předložené práci jsem však takové vysvětlující interpretace postrádal. Opakovaně je také v souvislosti s Ginsbergovými úvahami o povaze estetické zkušenosti s ruinami zmiňována ztráta jednoty původního objektu (stavby) a vyvstání jednoty nové, která se odhaluje právě v estetické zkušenosti s ruinou (např. na s. 25 čteme „Tváří v tvář možnému zániku záměru a jednoty ruina vynakládá námahu, v rámci které se objevují jednoty nové s vlastní úmyslností.“). Tento bezpochyby zásadní moment celé rozpravy ale zůstává bez dalšího rozvedení a není vůbec zřejmé, odkud se nová jednotota má brát.

Nakonec, práce bohužel vykazuje i větší množství stylistických nedostatků: mnohé překlady citací z anglických textů nejsou dostatečně srozumitelné (např. na konci s. 19 překlad úryvku z článku Florence Hetzler) a objevují se v nich výrazy a slovní spojení, která nejsou v českém jazykovém úzu obvyklá, přičemž autorka je používá dále v textu i mimo přeložené citace (mezi nejčastěji se opakující problematické případy patří výraz „zruinovat“ - užívaný v souvislosti s chátráním staveb - či „struktura“, překlad anglického „structure“, tedy výraz, který by ve většině případů bylo možné a vhodné překládat jednoduše jako „stavba“).

S ohledem na uvedené poznámky navrhuji bakalářskou práci Anny Vsetečkové *Ruina jako estetický objekt* k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat stupněm **dobře**. Nicméně, pokud se autorka během obhajoby přesvědčivě vyjádří k výše vzneseným námitkám, podpořil bych i klasifikaci o jeden stupeň vyšší.

Štěpán Kubalík